

Título: *A casa de Adara*
Autor: Alfredo Conde
Editorial: Xerais, Vigo, 1996
Núm. pp.: 142
Tamaño: 21 x 13

Coa plenitude da primavera coincidiu a presentación dun novo libro do recoñecido escritor Alfredo Conde. Trátase esta vez dunha recompilación de contos que leva por título o do último, tanto pola súa cronoloxía como polo lugar que ocupa no volume: *A casa de Adara*. É así mesmo esta a única composición inédita, pois as outras foran xa publicadas en diversas datas e lugares, e algunhas resultaban hoxe de difícil acceso.

Componse a obra dun "Limiar", unha "Confesión de parte" -que estaba editada xunto con colaboracións doutros autores na Biblioteca "Nova 33" pola Caixa de Aforros de Galicia (1994)- e de sete relatos de amplitude desigual. Cómpre precisar que tódolos xa coñecidos, dos que iremos dando datos editoriais de interese, figuran agora en novas versións, sometidos a un especial labor de pulimento e coidado da prosa, tanto que parece de lei dicir que nunca antes alcanzara Conde a alta perfección aquí acadada.

Esa "Confesión de parte" -na que o que verdadeiramente hai, agás pequenos sucesos anecdóticos, son memorias cheas de amorosas nostalxias- enche unhas das máis fermosas páxinas do libro, pois xunta os elementos subxectivos e autobiográficos co afecto ós lectores, expresando ó mesmo tempo importantes criterios do autor sobre o xénero do conto.

O que inaugura a serie, "A morte de Blas" (primeira edición en *Contos do Castromil*, Vigo, Ir Indo, 1992), une o tema do narcisismo cos da nenez e da morte, pero é tamén un relato costumista que deixa moi marcadas as diferencias sociais entre señoritos e pobo á través de actitudes, reflexións e diálogos. "O loro de Baracaldo" (*Revista Nova Andaina*, Casa de Galicia de Santurce, nº 11, Anuario 1994), fabulado a base de recordos de xuventude, resulta no conxunto un axilísimo xoguete de humor, un sopro de brisa mariña.

En terceiro posto figura "A cidade da alameda" ("La ciudad de la Ala-

meda", *El Extramundi y Los Papeles de Iria Flavia*, nº II, 1995), narración retrospectiva de estrutura circular, tremenda e sombría, que concentra, sen a penas outra concesión que curtos diálogos incrustados, o pensamento dunha muller tiránica e rancorosa, vítima dun desamor e unha vinganza que xorden da súa propia intransixencia. Temáticamente chegamos ós problemas dos adultos; en concreto, ós do matrimonio.

Construcción similar amosa "Aires de triunfo" (*Ronda Iberia*, marzo, 1991, en castelán), no que coinciden a cronoloxía dos primeiros e dos últimos párrafos, anque máis nada ten que ver co relato anterior. Aquí as lixeirzas e as mañas da adolescencia dan por froito unha madura xuventude: todo o resto está presentado como unha serie de casualidades, enchoupadas de humor e de enxeño, que lindan ó final coa paradoxa. De lonxe, un livián ton patético.

Lendo "O proído" (*El Correo Gallego*, 1992) decatámonos, mediante o uso insólito dun narrador coa identidade encuberta ata o final, de como poden cumprirse os agoiros. Trátase dunha obriña aguda e divertida, repleta de finximentos que chegan á teatralidade, de equivocacións que afogan as ledicias. Muller, sogra, nervios, gardas, alfándega, noite e alcohol xúntanse para debu-xar dúas situacións fundamentais satu-

radas de gracia. De novo, temas matrimoniais, aspectos da idade adulta.

Inspirado na viaxe do autor a Cuba e no seu coñecemento e penetración na alma dos emigrados, naceu, sen dúbida, "Cubita, la bella" (*El Correo Gallego*, 1992¹). Atopámonos cun dos contos máis extensos e tamén máis ambiciosos desta colección. Nel o heroe é un cubano, neto de galego e amante obsesivo de todo aquilo que o avó lle aprendeu. A trama desenvolve un caso de transmigración, de transferencia de personalidade, espléndidamente plasmado por unha voz narradora de trazos cambiantes. Aquí, ó contrario do que ocorre noutros relatos, non se altera a cronoloxía lineal: abonda co pormenorizado estudio da complexidade anímica.

"A casa de Adara" supera en orixinalidade temática e compositiva a tódolos demais. O amor non correspondido e aínda esperanzado preséntase paralelo ó noxo que provoca o namorado na súa cónxuxe, á relación marital baleira, ós terribles silencios, ó fastío e ó odio. Rexe o tempo unha man segura e dúctil que, desde a intimidade dos entes literarios, avanza, retrocede ou expón situacións simultáneas. A parte na que un dos personaxes se acha na feble liña que separa a vida da morte pódese salientar como a máis lograda: home e pensamento voan nunha atmosfera que

¹ No libro da "Biblioteca 114" de *El Correo Gallego*, 1992, este conto dá nome ó volume. Figuraban tamén "Aires de triunfo" (*sic*) e o actualmente titulado "O proído", que se chamaba alí "O proer".

entretece o derradeiro suspiro coas meirandes ilusións. Un estado de irrealidade entre o onírico, o imposible ou o máxico amósano-la descoñecida fronteira que linda co Alén; mais, se isto xa é, de seu, terrible, igual de ferinte que unha coitelada resulta a actitude feminina nesta historia arrepiante.

En conxunto, pódense observar no volume certas constantes diferenciais da produción do autor. Referímonos en concreto á preferencia por protagonistas que enlazan as reflexións do que acontece no presente coas do que sucediu no pasado. De aí se deriva o punto de vista en primeira persoa ("O loro de Baracaldo", "Aires de triunfo") ou, máis frecuentemente, en terceira, utilizada dun xeito moi cortazariano, pois a omnisciencia selectiva impónse á tradicional, coa que se alterna, para amosárno-lo pensamento dos personaxes, algúns deles, como xa se dixo, mulleres. Débese subliña-la abraiante capacidade demostrada por Conde nas súas pescudas da perversidade feminina.

Esa terceira persoa seleccionada permítelle presentar por momentos o contido da conciencia ou do subconsciente de maneira indirecta -co estilo indirecto libre- e inserir exclamacións e interrogacións a través dun el enganadizo, tan próximo ó eu que acerca os lectores ós protagonistas, do mesmo modo que se estes se expresasen coa súa propia voz:

E agora estaba troucando sen entende-la razón que obrigaba ós demais a permanecer ó seu carón mentres tan soberbia e escatolóxica actuación súa estaba a ter lugar. ¿Acaso estaban tan peneques coma el? Dubidábao moito. Ninguén coma el tiña tantos motivos como pra se abandonar ó alcohol... ("Cubita, la bella", páx. 92).

A tensión e a condensación propias do xénero conséguense renunciando ás descrições ambientais e atendendo moito ás personais, isto é, ós xestos das criaturas como reflexo do seu interior. A recorrente importancia dos acenos, o modo de axexar, as formas de moverse -en especial a de move-los brazos, as mans e os dedos- xunto á coloquialidade dos diálogos cando xorden, evidencian unha maneira de narrar influída de cerca pola quínesica teatral ou cinematográfica:

Parou cos brazos dobrados e perpendiculares ó colo, as puntas dos dedos premendo docemente as guías dos bigotes... ("A morte de Blas", páx. 25).

Botoulle a man ás gafas e quitoullas cun aceno entre desaforado e inútil; pero volveullas calzar, con xesto tamén involuntario, ó axexa-los ollos fóra do seu sitio, extraviados, e un velaiño cuspe pingándolle polo rebique do tremecente beizo... ("A casa de Adara", páx. 117).

Así mesmo, redúcense as inserencias autorais -que poden detectarse

a miúdo nas novelas do allaricense- en beneficio da brevidade e do triunfo, sobre todo o demais, da complexa psicoloxía dalgún dos caracteres, imposible de reflectir en textos tan curtos se non se economizan uns recursos para enfatiza-los outros.

Un fío unificador constituído polas secuencias temporais e temáticas (nenez, adolescencia, xuventude, ma-

trimonio, morte...) dá coherencia a estes contos. Por riba deles, a ollada do autor, tan áspera e dura coas mulleres, revisa a galería dos seres que creou entre risadas, comprensión, desprezo ou sorna. Mais trala ollada, como adoitado acontecer na obra de Alfredo Conde, emerxen toques de melancolía.

Ana María Platas Tasende

